ՓԱՆԵԼԻՄԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1215—ՇԱԲԱԹ—18—ՄԱՐՏ—1872

ՊԱՏՄԱՆԻՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 գր.
» Դաւառաց » 10ՄԷՃ
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 գր.
» Դաւառաց » 5ՄՀՃ
Իւրաքանչիւր թիւրքի գին 30 փր.
Յանուագման ատեն մէկ անդամի համար 3 ղուրուշ, երկու անդամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար գին առաքութիւն կըլլայ.

ԱՐԱՒԻԱ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱՆԻՔ

Դուրս գալիք լրագրաց ճանբուճախքը իմքագրութեան վրայ է.

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խնդրոյ—Տնօրէնին պիտի ուղղուի.

Աղ. Զինիլի խան, Մուխլի գրատան եակը.

Յամառօտ ճախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր.

ՀԱՍՏԱՆԴՆՈՒԹԻՒՆ 18 ՄԱՐՏ

Ա Զ Գ

Լրագրոյս Կ. Պոլսոյ գրաւիչ եւ դրամահաւաք Պ. Յովհաննէս Գովմիճեան իր պաշտօնէն պադրած եւ նորա տեղ գրաւիչ եւ դրամահաւաք կարգուած է Պ. Յարութիւն Յովհաննեան.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիոյ ազգային ժողովոյ մեծամասն մասին միապետական հիառամեծար կառոյց կը սերտնանն միշտ երկրին մէջ եւ. արտէյ անդորրութիւնը կը փղոյին.

Վերջին օրերս պանդորութեան պատճառութեան մի զրոյցներ ալ երեւան եկնելով օրաերն առաւել վրդովմունք, եւ կառավարութիւնն ալ զգուշութեան միջոցներ ձեռք առնելու պարտաւորեցաւ.

Կըսուի թէ Պ. Կամպէթթա՝ Պ. Թիէրի առանձնաւորապէս մոնթասան եւ. որոշ տեղեկութիւններ տալէ է Պանդարթիեան դատապրութեան վերջոյ որոշ նպատակին էր՝ Պ. Թիէր կառքով դնացած ժամանակ յանկարծ վերցնելը միանգամայն Պ. Կամպէթթայի առնելը կմտերմով գայն ալ ձերբակալելը.

Պ. Թիէր անհանգստութեան մէջ իյնալով՝ պատչել է Պ. Կամպէթթայի որ պիշերն իր տունը կենայ եւ ձեռք առնուելիք յարմարագոյն միջոցները խորհրդակցութեամբ որոշեն.

Այս խորհրդակցութեան արդիւնքն է կըսուի հետեւեալ սրը քանի մի կառավարչի կոչումներ փոխելն դուրս հանուիլ եւ. գառաններըը վերկոչուիլը.

Իսկ Թագաւորական կառավարութեանց մէջ ընդհանրապէս կըսուի Պ. Թիէր բոլորովին ապահովացեր է Պ. Կամպէթթայի սիրտը. ամէն վտանգներէն ազատ կըսեպէ զինքը, ըսել է, ալ ամենայն պատչառ չունիր եւ. ինչպէս կը յուսան նոր առաջքին պրոշուին ու անվիճելի միջոց մ՚առնեմ միջեւ ա գաղղիոյ Հռոմէական կրօնքին հաւատարիմ մեծամասնութիւնը գաղղիոյ հողին դէմ հանելու. երկրին ապահովութիւնը ձեռք բերուելին ետեւ՝ ալ պիտի ժողովոյ յանձնուի պիտի առաջարկեմ. ինչ ալ պիտի հրաժարմանագրութեան պարտանէս, եւ ամենքս ալ ազգին առջեւ. պիտի ներկայանամք մեր գործոց համեմատ դատաւորուելու. Նոր բնական էլիք ժողովը Յահմանադիր ժողով մի պիտի լինի, եւ նա պիտի որոշէ վերջնական կերպին հաստատուելիք կառավարութեան ձեւը ա.

Ժողովին ալեկոծութեան անդամոց ոմանց հետ բերած մէկ խոտակտութեան մէջ ալ գրեթէ ատ խօսքերն գրած է. «Ես չեմ ուզեր ժողովին մեծագոյն մասին հետ կռիւ բանալ. ես բռնակալ հայհոյածներու ընչաքին եմ. բայց երբոր պիտ ուրիպէս երկրին կը գիմեմ՝ եւ ազգին պատասխանը կը խոչընդոտեմ.

Վերջապէս Պ. Թիէր ներկայ կարգէ դուրս վիճակին միակ հնարաւոր ելք՝ ազգային ժողովոյ լուծումը կը համարի.

Եւ արդարեւ միապետական մեքենայութիւնն ատաղձն ատնու. եւ սերտերն անդորրելու ուրիշ միջոց չըկայ՝ քան երկրին կամքը հարցնելն. Նորա օրաշրջմէ՝ ինչ ատ լինի դիրկիւնան է. միան դի նա է միակ եւ ճըշմարիտ վիճակատ. Եթէ՝ ի նպատակ միապետութեան արշաւմ ատ. ապահովքն եթէ միապետական երեսփոխանները ընտրէ. Հանրաւարտականք պէտք է իրենցին. իսկ եթէ հանրատարատականն երեսփոխանները ընտրէ. միապետութիւնն հետաւանութեան ուրիշ բան չմնար ընելիք բայց միայն երկնց ծրարը կոպիլ ա. մնկնիլ.

Բայց միապետականք պիտի թողըն ատ Պ. Թիէր ազգին կամքը հարցունէ. Այս է լինդիրը.

Փարիզի պաշտպանողական ժողովին ամրոցիններն ամրացնելու հանար պատրաստուած նոր ծրագիրը պղծագործիլ սկսաւ.

Նոր ամրութեանց նպատակն է մըշտնամին փարիզէն հեռու բանել եւ ՀԸ թագաւոր քաղաքը պաշարել. Հետեւաբար արուեստած է որ նոր ամրութիւնները փարիզի պատերէն առ նուազն 20 քիլոմէթր հեռի պիտի չինուին.

Երբոր այս չինուածները կատարուին, փարիզ ընդարձակ եւ անառիկ բանակատեղ մը պիտի գառնայ, որոյ մէջ մեծամեծ զօրաբանակներ կրնան կաղմուիլ ու համախմբիլ՝ թէ՛ պաշտպանողական եւ թէ յարձակողական նկատմամբ եւ դուրսի հետ ալ հաղորդակցութիւն ունենալով միշտ նպատակ ունի.

Այս ամրութիւններէն եռանց գէշ ծրի ամրութեանց ձեռք պիտի պատնեշ արոյ նպատակն է Գաղղիոյ Սրենելեան սահմանագլխին ապահովել.

Ժամանակաւ փարիզ անպաշարելի եւ անառիկ կը կարծուէր. վերջին պատերազմին այս կարծիքը ատ հատնեց, Ապագան պիտի ցուցնէ թէ նոր չինուելիք ամրութիւններն ո՛րչափ զօրութիւն պիտի ունենան հզօր եւ ճարտար թշնամւոյ մը գէմ. Եթէ 1870ի փորձը կրկնուի.

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիւինա 27 մարտ. Իրիհան.

Պոհեմիոյ մէջ չարժումն օր քան զօր կը մեծնայ. այս պատճառաւ Աբսպուրկի ամեն կողմերէն զօրագունդեր կերթան այն կողմը.

Փարիզ 27 մարտ.

Ազգէն հեղանիմոց եւ ազգէնթի վրայ մեկ էքթօլիէրին (Տարեւոր լիտը) 175 ֆր. մարքի ատրճ պրուսացաւ.

Պէրլին 27 մարտ.

Գերմանիոյ, Աւստրիոյ եւ Ռուսիոյ մէջ համաձայնութիւնը վերջնական կերպիւ հաստատուած կերեւի.

Վիեննական 27 մարտ.

Գաշտարնակ ժողովրդոյ մէջ անկարգութիւնք պատահեցան.

Լոնտրա 27 մարտ.

Ճոթօնի կառավարութիւնը բրինձ գալու ամենէն արգիլեց. ոսկեայ նետրացոյց բացատած նաւահանգստին մէջ պատրաստ գտնուած բրինձը պիտի կրնայ վաճառուիլ.

Լոնտրա 23 մարտ.

Օսմ. Գոնս.	51 1/2
» փոխ 1869	62 7/8
» » 1871	63 3/4
Ազգ. Գոնս.	93 1/4
Ոսֆոն	18
Ոօվեր	44

Լիվերբուլ 23 մարտ.

Իամպակ Ա. Ն. Օ. 11 3/8
Ծախուած 10000 հատ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերմանիայի Հրամանատար՝

Գաղանաբար Շէյխ իւլ Իսլամ Ասատիի էֆէնտիի որդի Սիւատիդ ոեյ Բուսէֆի Գաղտագէր անուանեցաւ.

Կըսուի թէ կոյսերական կառավարութիւնը նոր փոխոտութիւն մի կընէ քեզ Յանուարեան Քրէմի գիէնգոտի ընկերութիւնէն եւ Պ. Թ. Թուպինիի նեղկայացուած խումբ մը սեզամաւորներ է.

Փոխատուներէն. խոստացան 10 միլիոն անդղիական լիրայի գրամ հաճրել պանձուն՝ ատրին Հոկտեմբերին 11էն հինդ ատրուան մէջ վճարելի.

Կըսուի նաեւ թէ Օսմանեան Պանքան ալ ընդունակ կերպիւ կը մասնակցի այս դործողութեան.

Աբտուլ Ազիզ պղծոց պաշտօնեային յատուկ հրամանագրով պատուիրուց քաղաքապետութեան՝ որ Իսլամ դերեզմանոց մորթոց անցագ իր չտայ. Այս պաշտօնն ատուհետեւ արտաքին գործոց պաշտօնատունը պիտի կատարէ.

Լուսնակ գի մէջ պատահած եղերական նոր դէպքէ մի բուսական կը յուզէ մարքերը.

Ինչպէս ընտանեաբէ Գալլոյ երեսատարդ Մ՚Աւստրեայ մէջ ուսմունք ստանալով քանի մ՚ուսել՝ ի վեր ելուածոյ դարձած էր պաշտօն մի գտնելու պիտաստութեան համար, քայց չկրնա-յով յաջողիլ միտքը դրեր է. կամենա բռնանիտ երթալ եւ հոն բնակեալ Գուլդար վաճառականոյ քով դործ մի գտնել.

Մեցեալ կիրակի (մարտ 12)ն նէրհէյէն նաւ նստելու ժամանակ՝ առիկանաւթեան գինուոր մի պոյն կը բանէ նաւտամատոյին մօտ եւ իր անցագիրը ռանտել կուզէ. Նէրհատարդն՝ ինչպէս կերեւի՝ անցագ իր չտանելով կը ղիմուի եւ կը փոխէ. Ջինուորն ետեւէն կը վազէ բանելու.

Երբոր մօտ կը հասնէ, երիտասարդն պէն ատրճանակ մի կը ոպարպե գինուորին վրայ, բայց չկրնալ պարնէլ, վերջապէս տեսանելով որ չըլիսի կրնալ պրծիլ, ատրճանակը բերանը կը խոթէ եւ ինքզինք զարնելով հոն կինայ կը մնանի. Այ միջոցին մարմինը կառավարութեան դուռը կը ատրուի եւ. վրան հայտնելով դրպանէն ատատաժ բանկան դատաւորութեան վերաբերեալ Թուղթեր կիյնան.

Աստր վրայ երիտասարդին տունն ալ խառ գործակցութիւնք կը լինին եւ քանի մը կատածելի մարդիկ բռնուելով կը բանտարկուին.

Այս դէպքն ալ եւ ալ ատրուածներուն եւ չափազանց մեկնութեանց առիթ եւ. մանաւանդ պէնք մ՚եղած է Ցունոյ ձեռքը՝ պատրաստ նոր չիղոթքութիւնն եւ անկէ կախաբ՝ ոանեցող Համոյն Պուլղարներըն ոարտատանութիւնը՝ երթալ ապատատ բանկան խորհրդներ ատանալ կայսերական կառավարութեան դէմ.

Հինգշարթի գիշեր մարդասպանութիւն Պալըդ թաղարի ծովեղերը քարտուկիր մեծ մարկաւոյ մը մէջէն բազբեն կելոի չատ մարդանոց ատրճանակներ այն է հարիւր տաբար ատրճանակներով եղ եւ չքաղաբ. Հայտարատարկերով խառնուած եւ բրինձ, հարիւրաւոր անատնկերով մատ եւ այլ գանազան նպատակ հրոյ ձարակ եղան եւ ատկերն այս ատատատ կարելին.

Կըսուի թէ մէջի պահապանը վերի յարկը գնաց եղած՝ չէ կրցած փախչիլ եւ նա ալ ճարակ եղած է յարկերուն.

Եղած վնասն 50000 լիրայէն տակի կը հաշուեն.

Երէկ առաւօտ ալ Համաթիոյ Գալէ—Գաբուտու բռնուած փողոցը փոշոտ է մի հրդեհ եղաւ, բայց օդնականներն շուտ հասնելով, եւ ամէն ջանք ի գործ դրուելով մեծն վտանգ եւ հասել ատն մեկ տնան այրելցան.

Կը լսենք թէ հինգշարթի առաւ Մատին մէջ նչանակուած ատրճատաւ եպիսկոպոսը Պրուսայի հայոց մարեալ առաջնորդը կարգած են ատանը. Կը փութանք յայտնել թէ արդասալ է այս կարծիքը.

Լա Թիւրքիի մէջ կը կարդանք թէ Բերայի Լուսինեան Յոհան ավետարան եկեղեցին տեղը 15000 լիրայի փոխառութիւն է, եւ այս առթիւ Բանկային թուղթ առնելով գնահատով, եկամուտը կարգաւորելու միսի յանձնառու։

Նոյն լրագրին մէջ կը կարդանք հետեւեալը.

« Մեծաւոր Հայկազեան անուն Հայաստանեան լրագիրը դատ բացած է Հայաստանեան կուսակցութեան մէ քանի անդամոց դէմ. որք Հայաստանեանի դատը պաշտպանելու համար որոշ գումար մը խոստացած էին եղել պարմանապարել եւ չինչ Հայաստանեանի գաղը կարևոր երեւնալով չեն ուզեր փոխարէնլ գաղը փառաւոր չերցել փաստաբանին ծառայութիւնները »։

Փոլսըմայոց Նորդինակ Էկզարքի եւրէկ առաւօտ Կ. Պոլիս հասաւ վիճակեն եւ Օրմանեան եկաւ, որ Պոլիսոր Ժողովոյն անդամակից դիմումներէն ընդունեց զինքը։

Կրսուի թէ Կոստանդին փաշային մի գրոյնասար թուղթին փոխառումը Հոգեւորին 5ի իր մէկ առաւ. Հինգ տարուան համար։

Թուրքերէն խորհէ մնոսն լրագրին ամէն քանի մ՛օր առաջ եկեղեցի գաղափարին գաղտագարգաւելու եւ նորէն հրատարակեցաւ. Հրաման առաջ։

Կարմիր մեռ մասնաւորներ գրանուած գեռփին վրայ եղած քննութիւններէն Հասատատեցաւ, որ անձնական խռովութեան բրած յարաբերութիւնը թէ կաթուածահար եղած էր, բայց ճշդին անհիմ է, ինչպէս նաեւ տեղւոյն բժշկին անդրկիջերը՝ որ Գայմագամին՝ յարաբերութիւնը կը հաստատէր։

Դիակը, որ անտարբերանօք գերեզման թաղուած էր, հանուելով անուանեցաւ, որ աւր գէնքով մի չարա հինգ տեղէն զարնուած էր։

ՍԱԿԱՐԱԳՆԱՑՈՅՑ
ՆՈՅՆՈՒՆ ՍԱԿԱՐՈՅՑ

17 մարտ	ոսկի	իրիկուն	56 36
18 »	շուրջ	առաւօտ	
		րոպեաւ	57 4
		կէս օր	57 7կ.

Կ. Պոլիս 16 մարտ.

Օսմանեան մէնսայի բաժինը		Անգ. լիր.	12. 35
Թրեսուի	»	Օսմ. լիր.	47,36
Երկաթուղեաց	»	Ֆր.	183փ.
Փոխ. 1863	»	»	347
» 1865	»	»	333
» 1869	»	»	319 50
Թրանսել		Օսմ. լիր.	13,25 դ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երեսփոխանական ընդհ. Ժողովը երէկ գումարեցաւ Ղալաթիոյ եկեղեցին ընդ. նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

Ժամ՝ 7 1/2 էն մեծագոյն մասը ներկայ լինելով՝ ատենը բացուեցաւ ատենադպրութեամբ Աշըգեանեան Ալէքսան էֆէնտիի։

Նախընթաց նիստի ատենագրութեանց վաւերացման* ներկայանալով, երեսփոխանաց ամեն կողմէ քիչ չաւելնու գիտողութեանց եւ հետեւաբար երկար վիճաբանութեան

* Նիստի ատենագրութիւնը գեռ Օրագրի ատորակէն եկած չլինելով այս անգամ ալ չեղաւ երեսփոխանութեան ներկայանալ։

մ'առարկայ լինելէ ետեւ վաւերացաւ։

Ընտրեալ էին նորընտիր երեսփոխանաց եւ կրօնական Ժողովոյ ընտրութեանց տեղեկագրերը կարդացուելով երեսփոխանաց անձնելքանի մի դիտողութիւններէն ետեւ ընդունուեցան։

Այս գործողութիւնները ժամ մինչին առաջ ուելով, երբոր կարգն ընդհ. Ժողովոյ Ազգային կանոնադրութեան ծրագրին քննութեան եկաւ, գիւանը խնդրեց հրաժարական մանուկ։

Ժողովը միաձայն չընդունեց դիւանին հրաժարականը, եւ խնդրեց որ մինչեւ սահմանադրական տարեգլուխը՝ այն է մինչեւ յառաջիկայ մայիս պաշտօնը շարունակել իր պաշտօնը։

Դիւանն ալ առաւ իր հրաժարականը եւ Ազգային կանոնադրութեան քննութիւնն սկսելով մինչեւ ժամը առաւօտեան՝ 47 յօդուածոց ցին քննութիւնը կատարուելէ ետեւ, ատենը գոցուեցաւ։

Անցեալ կիրակուան ընդհ. Ժողովոյ մէջ վաւերացեալ նորընտիր երեսփոխանք.

Տրապիզոնէն
Աւետիս էֆէնտի Լիլանեան։

Գումգաբուէն
Նահապետ էֆէնտի Աւագեան
Աւագեալ աղէյ Յակոբեան
Միհրան էֆէնտի Արապեան։

Խասգիւղէն
Գէորգ էֆէնտի Փափազեան
Յակոբ էֆէնտի Խաչատուրեան
Սարգիս էֆէնտի Արապեան։

Մաքրիգիւղ Սան-Ստեֆանոյէն
Յովսէփ էֆէնտի Միհրանեան։

Բաղչէճիքէն
Յարութիւն էֆէնտի Յակոբեան։

Անցեալ շաբաթ ատենը թիւով կրօնական Ժողովոյ ատեն. քանի մի խորհրդածութիւն բրած էինք, զուցնելու համար թէ խորէն եպիսկոպոսը կրօնական Ժողովոյ անդամ ընտրել տալու անկարող ըլլալը նպատակը գաղտնի գիտավորի կը ծածկէր, որը յաղթող դաւաճանական խնդրոյն հետ սերտ առնչութիւն ունի։

Հաստատած էինք թէ 1865ին Պոլիս ժամկի խնդրին երկրուն եղած ժամանակ խորէն եպիսկոպոս, այն մեծ խնդիրը խեղդելու չառ ճիգ թափած էր, եւ երբոր չէր յաջողած. եկեղեցական իրաւասութեան խնդիրը գրած էր որոյ հետեւանքն եղաւ 1866 մարտ 20ի Պետական հարուածը։ Հիմա ալ՝ սոպհիեւ. Սոյն կաթողիկոսութեան խնդրոյն առթիւ Պատրիարքարանի խնդիրը նորէն երեւան հանելով, ծիգերն ալ՝ ի միասին թափել սկսաւ եւ Էջմիածնոյ աթոռը եկեղեցական անդոյ փառաւոր դէմ՝ պաշտպանելու պատրուակաւ՝ ինչպէս կրօն գոտ յաղթին խառնել, Ցարական պաշտպանութեան պաշտպանել կուզէ։

Փոք՝ մեզ այս միայն անցեալ իրողութիւնն ալ իրաց հաստատելով, 1865 դեկտ. 24ի ընդհ. Ժողովոյ ատենագրութեան ամբողջապէս հրատարակել պիտի է ՚իր երէկուան թիւով։

Այն ատենագրութիւնն՝ Օրագրոյ երկուշաբթի աւուր թիւով մեզ դէմ գրած յօդուածին ամենէն կարեւոր պատասխանը լինելով, ուրեմն կը համարինք մեր կողմէն ալ պատասխան գրել։

Իսկ Օրագրոյ նոյն յօդուածին մէջ խորէն եպիսկոպոսը չորեքշաբթի օրուան Հայ եպիսկոպոսաց համար ակնարկուած ծեծի անվայել՝ Օրագրին էջերը զուգադրող ընսիր ընտիր յերիւրուածոց ամենէն գեղեցիկ գոհարը կը համարինք, որով յաւիտեան պիտի փառաւորի հայոց խմբագրական աստղաբերին մէջ։

Կը լսենք թէ Տեր. խորէն Նարպէյ եպիսկոպոսը վերջապէս դրամ ծանուցել է վարչութեան թէ Բռուսաթիյէ օր իրեն չկրկնելու համար չգիտէ կրնալ հոն երթալ։ Հետեւաբար կը հրաժարի քիչեան վիճակին առաջնորդութենէն։

Հետեւեալ դրութիւնները՝ որք չափազանց ծանր կը թուին մեզ, Ս. Պատրիարք Հօր եւ կրօնական Ժողովոյ ուշադրութեանը կը յանձնենք։

. . . Տէր.

Ազգային եւ հայրենական զգացում կրող ամեն հայու ցաւ է տեսնել այն սարսափելի վիճակը՝ յորում կը թաւալի ներկայ Հայ եկեղեցական մարմնոյն մեծագոյն մասը։ Դառն է յիշել անհնար գործերէ ՚ի վեր՝ Արարատեան հայոց քրտամի եւ ողբալի անտարբեր եւ անփոյթ պահուած կրօնքը խուժանին եղած։ Օրէնսդ՝ աստուածութեան եւ իրաւանց գրաւականին տակ ապաստանող այս սիրոյ կրօնին անարժան պաշտօնեայք եկեղեցական Արարատեան օրէնսդ բռա հաճոյից մեկնութիւններ տալով՝ ամենին, իրենց խաւարային մեքենայութեանց Աւետարանին պաշտպան, եկեղեցին ապաստանարան եւ խորշ փոխան բրած, ոյժնար հային փառքերը. համար եւ ՚ի սէր մամոնայի կը ծախեն կրօնքը եւ ճշմարտութիւնը։ Նկատելով որ կղերական միաբանութիւնն, անհերքելի նենգելի, հարստահարիչներն պաշտպան կանգնելու ուխտեր այս խումբը՝ հայաստանեայց եկեղեցւոյ Սրբութիւնը պարառաշարելով՝ ազգային անպարկեշտ անհամեմատ կրօնաւորի ախտ իր անձնական կիրք գոհել խելք չէ պահ եւ օրէ օր պատրաստել չարաշարութիւնը ժողովրդեան կեղեքել եւ ընկճել կը նկրտի, կը հետեւցնենք թէ այս խմբին բանած ընթացքը ազգին թէ ժառանգական եւ թէ բարոյական վիճակը քայքայել եւ դժբաղդութեան մեծամեծ վտանգներ պատճառել պիտի ըլլայ, որուն իբր գործօն, ազգին բարեկարգութեանը փափագող եւ նորա պատուոյն նախանձախնդիր ազգայիններէն խմբակ մը կազմուած է, որուն անդամակցելու պատիւն ունեցած եմ, որ ՚ի խորհրդակցելու միայն դժբաղդ պատճառները ոչնչացնելու ամեն ջանքով միացեալ գործել, ոչ հակառակ ազգին եկեղեցիին Ամիրական թէ Հոգեւոր նորանոր անդամներուն հարաստակցելու մէջ դոյնարը կեդրոնացնելու համար։ Հանրութեան մը պատուական ու ազնուական Ազգային երեսփոխանական Ժողովոյ, որուն մէջ սիրելիներ ունելով Ձեզ կը խորհիմ, ուստի գործել կը ջանամ որ Հոգեւոր ՚ի սէր կրօնի՝ Ազգին եւ Հայրենեաց՝ Ձեր պաշտօնական թերթին մէջ անկիւն մը շնորհել։

Այդ էն խմբի ընկերք Հաւաքածոյն ալ պատրաստ է եւ ՚ի հարկին ՚ի լոյս պիտի ընծայուի։

Ընդունեցէք կ'աղաչեմ յարգանաց հաւաստիքը
՚ի Դիւանոյ Մանանաբարակայ

* * *

Ամենապատիւ Արարատեան Պատրիարք Հօր եւ Ազգային Երեսփոխանական Ժողովոյ Մեծապատիւ անդամոց.

Հայոց ազգը անոյշական իղձանաց կիրառ կուրացած դարերէ ՚ի վեր օտար ձեռաց ներքեւ կառավարուած անկարողութեան մէջ, իր թէ բարոյական եւ թէ նիւթական կացութեան եւ յառաջադիմութեան մի միայն միջոց կրօնքն մնացած է. նորա ամեն սրբութեան եւ նախնի ազատութեան հանդերձ՝ հայութիւնը նաեւ կենդանացած, նոյնպէս ամեն որդանները փոխարիններոս եւ ատեանների հոգածութեան գիծագրով կեցած է, ինչպէս նաեւ իր ամեն զօրն եւ թշուառ վայրկեաններուն նոյնաբ միոյն մխիթարուած եւ սփոփուած է։

Կրօնքը անհրաժեշտ Ազգին գոյութեան առաջին պայմանն է. ուստի եւ Ազգին սրբազան պարտքն է պահել եւ պաշտպանել զկրօն, առանց որոյ ինքն ալ կը չնչուի ու կ'անհետանայ։ Արդ՝ այն պաշտօնեայք՝ որոց աւանդուած է կրօնքը ունին իրենց ձեռաց մէջ ազգին բարոյական եւ նիւթական կացութեան ամեն Հանգամանքը։ Ձեզ կը յայտարարենք թէ անոր եկեղեցի առաքինութեան եւ անձնուիրութեան օրինակ, մեղմ փառաւոր եւ դաստակ ժիրանիներով պատուով էջերը լեցուցեր են, մեղմ օգոյ եւ ցաւոց գործերու մէջ ազգին կրաւանց պաշտպանութեան ախոյեան եւ նախանձախնդիր կանգնելով իրենց արիւնը կոչեցնք արժանացած են. տակայն այսօր այդ. արժանիքն պաշտօնէից յաջորդներէն իրենց նախորդաց անունը եւ իշխանութիւնը միայն ժառանգած են, բայց ոչ առաքինութիւնը։ Արդարեւ ՚ի բաց առնելով յոգուոյ ազգին ախոնեալ եւ իրենց պարտքը ճանչցող եւ կատարող փոքր թուով խումբ մը եկեղեցականներ, յաւելը ոգէութ անփոյթք կամ անտարբերք իրենց կոչումն անգամ չեն ըմբռներ. ուրիշներ իրենց սուրբ եւ փափուկ պաշտօնը սակ անձնական իրբից եւ չահուց գործիք ըրեր չեն խորչիր. իսկ ոմանք կը յանդգնին կրօնից պատրուակաւ խորհել եւ խորդանալով դաւակից անհնարին անօրէնութիւններ գործել, ոչ Աստուածային երկիւղ եւ ոչ ՚մարդկանցմէ ամօթ կրելով։

Ուստի՝ մեք սարսափելի իրողութիւն ու եւս համեմատել չկարենալով, կը բողոքենք աոյս անհարգ ընթացից դէմ եւ նկատելով որ Հայ կղերին թերեւս մեծագոյն մասը տգիտութեան եւ կարգութեան մէջ կը փտի, եւ ժողովուրդը նախապաշարմանց եւ խաւարային տգիտութեան մէջ պահելով պատճառ կրկնէ խաբեութիւններ վիճել եւ հերձուածներ յարուցանել գաւառաց, քաղաքներու գիւղերու, թաղերու եւ ընտանեաց մէջ։ Նկատելով որ կրօնից պատութիւնը ՚ի սինոնական ութիւն կը փոխեն եւ ամեն բան մամոնայի կը զոհեն. Նկատելով նաեւ որ ասոնց մաս մը ամեն տեսակ անկարգութեանց, գեղխութեանց եւ անառակութեանց սիրողս եւ կորստ կը լինի պարզամիտ ժողովրդեան աչքին։ Նկատելով դարձեալ որ ուրիշ մաս մը ամեն տեսակ անօրէնութեանց, սատանութեանց եւ խարդաւանաց մէջ կը թաւալի։ Նկատելով որ այս վերջնոց ձեռօք ժողովրդեան մէջ բաց՝ հարստահարութիւնները անզգամ եւ իրենք փոխանակ գինեգրաւ լինելու սրտաբուխն հարուածոց չաւ անդամ կը բաժանեն իսկ գեհարստահարիչները կեղեքելով որ այս վասն մէջ յարգային՝ կեդեքել՝ բանաւոր՝ ոգւոց եւ այլ բազմաթիւ ծրութեանց չարեր անձինք կան, որ բերեն երկնային պաստհառ երկայնէ դաւադրեւ. կը փարեն դժողովուրդը եւ իրենց յանցանաց համար պատասխանատուութեան կոչուած ատեն ըմբռնոտ եւս կը փախուսին։

Կը հետեւցնենք որ Հայ կղերին ընթացքը այն կէտին հասած է, որ եթէ անմիջապէս յառաջ ՚ի գլուխ չի նորոգուի ՚ի կրօնաւոր պետի առնի ի-

րին հետ գիտնոյ եւ գեղջկութիւն ․ Մեր այս օրինաւոր բողոքը ականջալու եւ ականջներուն անթիւ օրինակներու վրայ հիմնեալ պատկառելի ժողովուրդ խառնուրդ մատուցանելով կը պահանջենք. Օրէնք, Սահմանադրութիւն, և ազգ՝ ամբողջ անտարբեր և անգամ չէ հասկնալ կրնալ հետ եւ կը խնդրենք որ անյապաղ յանձնառելով մը կազմուի ընտիր օրէնսդէտ եւ ազգին միաձայն ճանչցած անձերէնները բաղկացեալ եւ նորա հրաւիրուի պաշտի որ ամեն գաւառ կրկինն իւր առաջնորդին եւ իրենց համեմատ, եւ իւր հոգւոյն փրկութեան մինչեւ մեծաւոր անկողինը, կը պարտին ձեռնահասութիւն եւ բարեպաշտ եւ նուիրատու նոցա ընթացից եւ գործերուն եղանակը որոշող օրէնք մը հաստատէ եւ որուն ամեն մեկ կէտին պահպանութիւնը իր պարտքը ունենայ․

Ի գիւղից մանուածողական

* * *

ՀԱՆԳՐՈՒԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՕՊԻ ՏՈՒՐՔ

1870—1871

ՑՈՒՑԱԿ 38րդ ․

Նախորդ հրատարակութեան գումարը 131.550

Մեծապատիւ էֆէնտիք

Խաչատուր Կարապետեան	75
Կարապետ Յ․ Շահրապեան	75
Անդրանիկ Պետրոսեան	75
Մեծաբերդի Հիւսէնեան	75
Համբարձում »	75
Գրիգոր Յ․ Սարաֆեան ․ ու ․ ք ․	50
» Փէշտըմալճեան	75
Միքայել Գէորգեան	75
Մ․ Միհրան Անդրէասեան	75
Յովհաննէս Ա․ Փափազեան	75
Յակոբ Չէօքեան	75
Տիգրան Մէլիքեան	75
Կարապետ Շահնազարեան	75
Նշան Կոբէեան	75
Յուսէփ Ա․ Փափազեան	75
Գէորգ Կարապետեան	75
Խաչատուր Համբարձումեան ․ պ	25
Կարապետ Յ․ Զիլեան	75
Նիկողոս Յ․ Արապեան	75
Մեծաբերդի Համբարձումեան ու	25
Պօղոս » ու	25
Միհրան » ու	25
Յակոբ Մանուկեան	75
Յովհաննէս Կիլիկեան	75
Միհրան »	75
Գրիգոր Կարապետեան	25
Վարդան Յովհաննէսեան	25
Հայրապետ Պօղոսեան	25
Կարապետ Թադէոսեան	25
Արթուն Մ․ Գարբիսեան	25
Սարգիս Վարդանեան	25
Յակոբ Պաղտասարեան	25
Ենովք Մանուկեան	25
Տաքէս Խաչատուրեան	25
Մեսրոպ Մարտիրոսեան	25
Քրիստափոր Համբարձումեան	25
Յարութիւն »	25
» Յակոբեան	25
Միհրան Յ․ Փոլատեան	25
Աբրահամ Թովմասեան	25
Խաչատուր Ա․ Խանեան	25
» Համբարձումեան	25
Յովհաննէս Կարապետեան	25
» Սարգիսեան	25
Սահակ »	25
Աւետիս Կ․ Քէօսէեան	25
Գրիգոր Յարութիւնեան	25
Մկրտիչ Սահակեան	25
Գաբրիէլ Պօղոսեան	25
Միքայել Պաղտասարեան	25
Մինաս Մկրտիչեան	25
Գաբրիէլ Աւագեան	25
Մ․ Գէորգ Կարապետեան	25
Յակոբ Տէմիրճի	25
Ռափայէլ Մէքրովեան	25
Գէորգ Ցինեան	25
Մկրտիչ Յ․ Խնձէեան	75
Տիգրան Կարապետեան	75
Սահակ Չէօմլէքճեան	75
Համբարձում Սիրապեան ք․ գ․	50
» Խաչատուրեան	75
Բիւզանդ Արշակունեան	75
Մ․ Դրիգոր Անդրանիկեան ու ք․	30
Գէորգ Յարութիւնեան	25
Մխիթար Յովհաննէսեան	25
Յակոբ »	25
Միհրան Մինասեան	25
Մ․ Գասպար Յովհաննէսեան	25
Մ․ Սարգիս Մ․ Յակոբեան	25
Յովհաննէս Խաչատուրեան	25
» Խանըքեան	25
Աբրահամ Մ․ Յակոբեան	25
Կարապետ »	25
Մկրտիչ Քրիստոստուրեան	25
Գրիգոր Մանուկեան	25
Յովհաննէս Պօղոսեան	25
Մ․ Յարութիւն Մկրտիչեան	25
Սահակ Համբարձումեան	25
Նիկողոս Քաջբերունեան	75
Գրիգոր Ալթունեան	75
Յարութիւն Բուլղուրճեան	75
Յակոբ Երէցեան	75
Գրիգոր Քէօսէեան բ․ գ․	50
Գէորգ Սահակեան	25
Վարդան Յարութիւնեան	25
Խաչատուր Միքայէլեան	25
Փօլատ Վարդանեան	25
Գումար	135,275

14 մարտ 1872

Պատրիարքարանի Հայոց
Գաւ․—Գաւառ

'ի Դիւանէ Ազգ․
Վարչ․ Տնտ․ խորհրդոյ
Գանձապետ
Դ․ Յ․ Մ․ Հ-

ԱՌ ԸՆՏՐՈՂԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ

Դիւղիս առ ժամանակեայ թաղական խորհուրդը խնդրելին հրաւիրած ընդհանուր նորոգ ընտրութեան համար Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան մարտ 3 թուականաւ հրահանգին համեմատ կազմուած ընտրողական ժողովը որոշեց քուէարկութիւն ընել ամսոյ 19 առաջիկայ կիւրակէ օր 'ի Ս․ Աստուածածին եկեղեցւոյն խորհրդ․ իսկ նախորդ ընտրութեանց մէջ ժողովը պարտաւորութիւն չունենալով ազնիւ նամակներ ցրուել ընտրողաց կը փափաքի ծանուցանել որ քուէարկութեան որոշեալ օրը իւրաքանչիւր ընտրող բարեհաճին իրենց ընտրական իրաւունքն 'ի գործ դնել ներկայ հրահանգաց համեմատ ․

1․ Քուէատուփը բաց է որոշեալ օրը առաւօտեան ժամը 1էն մինչեւ 3 թուրքական կէսօրուան եկեղեցւոյ ․ եւ յետ կամ թէ այն է ժամերգութեան աւարտմանէն եւքը յառաջ Ս․ Եկեղեցւոյ ․

2․ 7էն Քուէատուփը պիտի գոցուի անմիջապէս քուէհամարը սկսելու պայմանաւ ․

3․ Ընտրողաց գիտութեան առթիւ համար ընտրելեաց ցուցակի թերթ մը պատրաստուած եւ կախուած է Ս․ Եկեղեցւոյ դուռը․ իսկ ընտրողք պարտաւորեալ չեն հոդ նոր հետեւելու․ ազատ են զուրէն ալ ընտրել միայն իրեն անձինք ․

4․ Ընտրողը առ հասարակ պարտաւոր են քուէարկութեան որոշեալ օրը մինչեւ որոշեալ ժամը իրենց քուէն անձամբ ընտրողական ժողովոյ բերել, ընտրողաց ցանկին մէջ իրենց անուան առջին առաջ բերելէն ետքը, քուէատուփը ձգել․ իսկ նորա օրը բացառապատճառաւ չը կարենան անձամբ իրենց քուէն բերել պարտաւոր են իրենց քուէթուղթը յատուկ ստորագրեալ նամակի մը մէջ ծրարելով եւ կնքելով հաւատարիմ անձի մը ձեռօք ուղղել առ Նախագահ ընտրողական ժողովոյ ․

5․ Արժէքնաւոր ոսկէց առաջ եղած քուէարկութեանց արդիւնքը զէմ առարկայութիւնները, անօրինութիւնները եւ կախիծները անոր ունեցած է ընտրողական ժողովը առանց անոր յառաջ համար որոշած է որ այն ընտրողները որ գիր գրելէ զուրկ են, պարտաւորեալ են անպատճառ իրենց քուէն անձամբ բերել եւ յանձնել ժողովոյ Նախագահին եւ այս կարգի ընտրողը Նամակաւ քուէ ղրկելու չեն, եւ եթէ անձամբ մի ներկայանալով նամակաւ ղրկեն, իրենց քուէն անընդունելի է ․

Նոյնպէս անընդունելի են, առաջնորդական քուէները․ 1րդ․ միրեն 'ի վար կարգաւ չը գրուած, 2րդ․ անստորագիր նամակաւ ղրկուած․ 3րդ․ պատճառուած խոր թիւէն աւելի գրուած, 5րդ․ քուէարկութեանց որոշեալ օրը որոշեալ ժամէն ետքը բերուած կամ ղրկուած քուէները ․

Ընտրողական ժողովը այս հրահանգաց համեմատ որոշեալ օր քուէարկութեան չմասնակցող որ եւ է ընտրող 'ի վերջոյ բողոքելու իրաւունք չունի ․

'Թաղ․ խորհրդարանէ խասգիւղ
1872 մարտ 11
Նախագահ ընտրողական ժողովոյ
Գէորգ Թահմազ Աճէմեան

Յակոբ էֆէնտի Ալլահվէրտիեան՝ այս գիշեր պիտի ատենադանէ գաւառային հարատահասութեանց վրայ ․ Լէնի—Գափուի թիւ 90 ընթերցարանին մէջ, որ Նախ․ Դաշնակ Ազգային երգեր պիտի երգուին ․

Մուտք 2 ղրուշ ․

18 մարտ 1872 Ատենապետ
Լէնի-Գափու կոչուած Մ․ Ներսէսեան

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բերա Նէւէի փողոցը թիւ 7 Աննաեանց վարժարանին մէջ մինչեւ աղջկան բազմաթիւ ազգայնոց գաստիարակութեամբ մի միայն քիչ ժամանակի մէջ յառաջդիմութեան ցոյց ընծայած էին հասարակութեան ․ այլ եւ ասան եւ նորա գիտութիւն եւ փափուկ ցոյց ցուցերթիկ աղքատ աղջիկ ալ մի գաստիարակելով իրենց տարածայն բարեսիրութիւնը մեծ անձնուրութիւնը ունեցած էին եւ մինչեւ նոյն վարժարանը առաւել զարգացնելու կը փափաքին Աննաեանք ․ եւ այն մէ փոքր գործարանաւ , յանկարծ 1870 տարւոյ մէջ Բերայի գրեթէ համբաւաւոր հրդեհին նոյն վարժարանն ալ այրելով սրբելս յայտնի է ․ մէ նուաստ ազգաւանոց Ազգին ․ Աննաեանց՝ սրանց գլխէն այս քանի մը տարուան միջոցի մէջ մեծ ամեն տարօրինակ զեղչեր անցած ըլլալով , Ազգին նորէն այսպիսի ծառայութեան մը ընծայելու նուիրական անկարութեանց մէջ կը գտնուէին ․ բայց բարեկամաց եւ Ազգային Թաղականը , եւ ազգային դաստիարակութեան նախանձախնդիր եւ փափաքով Ազգասիրաց յորդորը կը խրախուսէ նորէն այսպիսի ծանր գործոյ միջամտել ըլլալու , եւ ազգային անփարձ հասոյթն մասնաւորական եւ բարոյական դաստիարակութեան փափուկ պատասխանատուութեան ներքեւ մանուկներ , մէ թէ այսպիսի ընտիր վարժարանք Ազգիս մէջ պակաս ըլլալուն համար , այլ հանճարեղ թեան ժողովոյ ներքին հոգածու նոյն վարժարանաց թիւրնեալ ըլլալը յաւէտ դաստիարակութեան միջոցներ յառաջնելու փափաքանոք ․

Աննաեան վարժարանը պիտի ըլլայ փոխելով եւ պատշաճ թաղի մը մէջ , որը առողջարար , չէնքը ընդարձակ պարտէզ մէջ․ առատ ջրով եւ այլ կարեւոր հանգամանօք ․

Աշակերտաց տարեկան վճարքի գինը 40 լիրա Օսմանեան եւ 5 լիրա մասնաւոր (անթրէ), վեց ամսուն վեց ամիս կանխիկ ․

Աննաեան վարժարանին աշակերտ ընծայել կամեցող Ազգայինք ․ նոյն Միասնութեան Մէջակտ փաշաց վաճառի Հանդիէան Հ․ Ներսէսի վարդապետին հետ տեսնուելով աշակերտելի պայմանները նշանակել կ'ատան ․

Դպրոցին ուսումնական ծրագիրը եւ այլ կարեւոր պայմանները առանձին յայտարարութեամբ պիտի հրատարակուին։

Յիշեալ աշակերտելի պայման միջոց լեցուած ժամանակը վերոյիշեալ վարժարանը պիտի բացուի ․

Հ․ Յովհաննէս Վ․ Մովսէսեան
Տեսուչ Հոգեւորանէ

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԻԷ

ԻՆԿԻՏԻԿ ՓԱՇԱ

1872 Մարտ 18 շաբաթ գիշեր ժամ 3

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Յ․ ՎԱՐԴՈՎԵԱՆԻ

ԱՐՏԱՔՈՅ ԿԱՐԳԻ ՓԱՌԱՒՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

ԻՆՉՊԷՍ

ԽԱՆՏԻԼԻԻ ԱՂԲԱՏԻԿ ՎԱՐՁԱՐԱՆԻ

ՀԱՆԴԷՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՐՇԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ողբերգութիւն ի հինգ արարս

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐՁՐԱՊԱՏԻՒ Պ․ Մ․ ՊԷՇԻՔԹԱՇԼԵԱՆԻ

ՔԹԻՆ ԴԺԲԱՂ ԱՐՁԻԿ ՄԸ

Երգիծ․ Օր․ Ա․ Հրանդ

ՍԻՐԵԼՆ Ի՞ՆՉ ԲԱՆ Է

Զաւ. Երգ․ Օր․ Ա․ Հրանդ

ՊԱՐ ՓԻՍԻՏԼԵՑԻ ԳՈՐԾԱԻՈՐԱՑ

Երգ եւ Պար 'ի մի արար

ԱԶԴ․— Այն թատերական հանդէսը, որն որ Դանիէլեան աղքատիկ եւ գաղթականաց մանկանց դաստիարակութեանը եւ ուսման հարկաւոր եղած ծախուցը յօգնութիւն եւ 'ի նպաստ պիտի ներկայացուի, ո՛չ միայն նիւթոյն վսեմութեանն ու գեղեցկութեանը, այլ եւ նորա քերթողին հեղինակին անուան պէշիկթաշլեանի յիշատակը փառաւորելու համար, անխափան ամեն կարգի Ազգայնոց ալ համակրութեանն ու քաջալերութեանը արժանի ըլլալով, փառաց ենք որ այն երեկոյ արտաքին մեծ չափով ներկայացմանը պատուաւորեան հաւատարիմ ներկայ գտնուելով կը բարեհաճի․ որով եւ իւր ազդոտաքական պարտքը վերահաստատելով մեր այս անօգնական յանձն առած ազգային սոյն գովելագործութիւնն ալ վարձատրած կը համարի ․

Պ․ Յ․ ԱՏՎԱԶԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԱՆ ԳԻՆԻՆ

ՕՍՄԱՆԻԷ ԹԱՏՐՈՆ

ԻԿՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ

ԿԻՒԼԼԻՒ ՅԱԿՈԲ ԷՖԷՆՏԻԻ ԹԱՏԵՐ ԽՄԲԵՐԳԻՆ

1872 Մարտ 19 Բազար ժամ 3

ԳԻՒՆՏՉԻ ՏԷՕՍ ՕՍՄԱՆԻԷ ԲՈՎԴԻ

ԽԱՌՆԱՑ ԴՈՆԹՈՒԼԱՅԻ ՏԵՐ

ԻՆՔԻ ԿԱՐՏԵՆԸ

ՄԵՐ ԿԻԻՋԷՇԻ

Տրամ մէկ փասլ մէ եէտի բէյանէ

ԿԻՒԼԼԻՒ ՅԱԿՈԲ ԷՖԷՆՏԻՆԻՆ

ԻՄԹԻՍԱՐ ԻՄՁԱՍԻ

ԽԶՉԷՆԳԻՆ ԱՀՄԷՏ ՅԻԱ ՊԷՅ ԷՖԷՆՏԻՆԻՆ ԹԻԼԼԻՆ ԶԷՐՏԷՍԻ

ԸՕԴ

Մայրաքաղաքիս Ազգային վարժարաններէն մէկուն համար անօրէն կառավարիչ մը կը փնտրի որ բաւականին հմտութիւն ունենայ վարժարանաց մէջ աւանդուած գիտութեանց, եւ կարող ըլլայ լաւ կառավարութեան հետ մէկ տեղ ընդհանուր հսկողութիւն ընելու պատասխանատուութիւնն ալ վրան առնուլ․ ամսական մինչեւ ութը հարիւր (800) ղրուշ ամսական վարձ․ Պէտք ըլլալ նամակաւ դիմել Մ․ Յարութիւն ազգային Ջագաթեբրեան Եւդոկիա Թիւ 25.

ԱԶԴ

Մայրաքաղաքիս ազգային վարժարաններէն մէկուն համար ամենայնագործ

վարժուհի մը կը գտնուի որ ձեւ, կար եւ ասեղնագործութիւն եւ ձեռագործութիւն ուսուցանելու խիստ վարժ եւ հմուտ ըլլայ։ Ամսական մինչեւ 800 ղրշ կրնայ առնել։ Ով որ ընդունիլ ուզէ պէտք է դիմէ Մ. Ցարութիւն աղային Զարմանջեան եօթնուշ թիւ 25

ԱԶԴ

Հայերէն եւ Գաղղիերէն լեզուաց եւ Թուաբանութեան եւ Աշխարհագրութեան հմուտ անձ մը պատրաստ է տուներու մէջ դասատուութեան պաշտօն վարելու։ Ով որ կ'ուզէ կրնայ լրագրոյս խմբագիր—Տնօրէնին հետ խօսիլ։

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

Նոյեմբերական գոյաց սրտակից համար արուեստից մեծն յանձնաժողով։ Բոլորովին 87 տարեկան հայ կին մը գտնելով ըլլալով յիշեալ Թոմբուլեանին կողմանէ 87 տարուան վերջը համբուրած թեւարկող անձին մինչեւ վերջը այսինքն մէկ տարւոյ մէջ տրուած փուտորկները հաւաքելու հարկ տեսնուած է, ուստի ով որ 87 տարեկան մինչեւ վերջը տրուած փուտորկներ ունի պէտք է որ յիշեալ փուտորկները տանի մատակարարներուն ու Մխիթարեանին յանձնէ մինչեւ յառաջիկայ ապրիլին վերջը, եւ փոխարէնը կամ դրամ եւ կամ ուսում ընդունի։

14 մարտ 1872

ի Դասոն Այպարաղեան

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Մասամբ, խառն, եւ Զարդափթար, որ ծախուի Մասիս Խմբագրին Մեծ նոր խանի դրանը կից թիւ 31 մաղազան։

[illegible] 21 դրուշէն կ'առնուի։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ա. ԻՒՒԹԻՒՃԵԱՆ

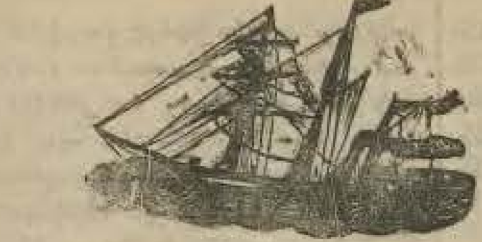

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1872 ՄԱՐՏ 11 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Բոսֆորէն ելնող շոգենաւները
1	Պէօյիւքտէրէէն. Թարապիա. Եէնիքէօյ. Գոյաճըքէօյ. Ի. Հիսար. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
1 15	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։
1 30	Պէյքօզ. Փաշապաղչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկ։
2	Եէնիմահալլէ. Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Եէնիքէօյ. Իսթինեա. Էմիրկեան. Ի. Հիսար. Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
2 30	Ի. Ա. Գավաքէն. Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Եէնիքէօյ. Գոյաճըքէօյ. Էմիրկեան. Ի. Հիսար. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
3 30	Պէօյիւքտէրէէն. Պէյքօզ. Փաշապաղչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուգ. Գապաթաշ։
3 45	Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Եէնիքէօյ. Իսթինեա. Էմիրկեան. Ի. Հիսար. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
5	Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Եէնիքէօյ. Իսթինեա. Էմիրկեան. Ի. Հիսար. Արնաւուտքէօյ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
6 15	Արնաւուտքէօյ. Պէյլէրպէյ. Օրթաքէօյ. Գուզկունճուգ. Իւսկիւտար. Գապաթաշ։
6 45	Եէնիմահալլէէն. Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Պէյքօզ. Եէնիքէօյ. Էմիրկեան. Գանլըճա. Ի. Հիսար. Գանտիլլի. Արնաւուտքէօյ. Պէյլէրպէյ. Օրթաքէօյ. Գուզկունճուգ. Պէշիկթաշ. Իւսկիւտար։
7 45	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։
8 45	Եէնիմահալլէէն. Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Պէյքօզ. Եէնիքէօյ. Գոյաճըքէօյ. Ի. Հիսար. Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
8 30	Պէօյիւքտէրէէն. Պէյքօզ Փաշապաղչէ Բէյկոզ փաշա մահալլէսի. Գանլըճա. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուգ. Իւսկիւտար։
10	Եէնիմահալլէէն. Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Եէնիքէօյ. Էմիրկեան. Ի. Հիսար. Արնաւուտքէօյ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։

Կամուրջէն ելնող շոգենաւները

Ժամ	
2	Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Արնաւուտքէօյ. Ի. Հիսար. Գոյաճըքէօյ. Եէնիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ։
2 30	Գապաթաշ. Իւսկիւտար. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուգ. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյ. Արնաւուտքէօյ. Գանտիլլի. Ի. Հիսար. Գանլըճա. Էմիրկեան. Եէնիքէօյ. Պէյքօզ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։
3	Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչէշմէ. Արնաւուտքէօյ. Ի. Հիսար. Էմիրկեան. Եէնիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու։
4	Իւսկիւտար. Գուզկունճուգ. Պէյլէրպէյի. Չէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Գանտիլլի. Հիսար. Գանլըճա. Բէյկոզ փաշա մահալլէսի. Փաշապաղչէ. Պէյքօզ. Պէօյիւքտէրէ։
4 30	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւուտ. Պէպէք. Ի. Հիսար. Գոյաճ. Եէնիք. Պէյքօզ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ։
5	Գապաթաշ. Պէշիկթաշ. Իւսկիւտար. Գուզկունճուգ. Պէյլէրպէյ. Չէնկէլքէօյ. Արնաւուտքէօյ։
6	Իւսկիւտար. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուգ. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյ. Չէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Արնաւուտքէօյ։
7 45	Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Արնաւուտքէօյ. Պէպէք. Հիսար. Էմիրկեան. Եէնիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։
9	Գապաթաշ Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյ. Արնաւուտքէօյ. Գանտիլլի. Ի. Հիսար. Գոյաճըք. Եէնիքէօյ. Պէյքօզ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու. Ի. եւ Ա. Գավաքները։
10 15	Գուզ. Պէյլէրպէյի. Չէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Ա. Հիսար Գանլըճա Փաշապաղչէ. Պէյքօզ Պէօյիւքտէրէ։
10 30	Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Արնաւուտքէօյ. Պէպէք. Ի. Հիսար. Էմիրկեան. Իսթինեա. Եէնիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։
11	Գուզկունճուգ. Պէյլէրպէյի. Չէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ Գանտիլլի. Ա. Հիսար. Գանլըճա. Փաշապաղչէ. Պէյքօզ։
11	Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչէշմէ. Արնաւուտքէօյ. Ի. Հիսար. Էմիրկեան. Եէնիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ։
11 30	Գապաթաշ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուգ. Օրթաքէօյ. Գուրուչէշմէ. Արնաւուտքէօյ։

Խասգիւղայ շոգենաւոց երթեւեկութիւնը

Ժամ	Խասգիւղէն Կամուրջ.	Ժամ	Կամուրջէն Խասգիւղ.
12 45		1	
1 15		1 30	
1 45		1 50	
2 10		2 20	
2 40		3	
3 15		3 25	
3 40		4	
4 10		4 30	
4 45		5	
5 15		5 30	Պէշիկթաշ հանդիպելով
5 50		6 5	
6 30		8	
8 15		8 30	
8 40	Պէշիկթաշ հանդիպելով	9	
9 10		9 25	
9 40		9 50	
10		10 10	
10 15		10 35	
10 35		10 50	
11		11 10	
11 15		11 30	
11 40		11 50	
12		12 5	

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

18 ՄԱՐՏ

(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ՂՐՈՒՇԷՆ)

Լոնտրա 3 ամիս	դուրուշ	108 3/4
Փարիզ		23,35

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

18 ՄԱՐՏ

Անգղ. լիրա	դուրուշ	109,8
Նաբոլէոն ոսկի	»	87,2
Իմբէրիալ ոսկի	»	89,10
Բեշլիկ	»	51,28
Հինգ ֆրանք	»	—
Հիւնտիգ	»	105,20
Պէշլիկ	»	119

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 18 ՄԱՐՏ

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	32	—37
» »	Ազագ	35	—36
» »	Պուլկար	30	—32
» »	Ռուբկազ	30	—32
» »	Թէքիրտաղ	30	—32
կակուղ	Ազագ	30	—33
» »	Պէսարապիա	—	—
Սիսքա Թուլա		30	—32
Ցորեն կակուղ Ռուբկազ		30	32
»	Վառնա		30—32
» »	Պուլկար		28—30
Եգիպտացորեն Թուլա			19—20
»	Անատոլ.		17—18
Գարի Թուլա			14—14 1/2
»	Անատոլ.		

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈՋԱԿ ՉՈՐ

Թուրքա	դուրուշ	—
Անատոլու	»	—
Քօլօս		
Էտիրնէ	»	
Մակեդ	»	

ԲԱՄԲԱԿ

		Դուրուշ
Կէյվէ	Օխան	10
Իզմիր	»	10 1/2
Ադանա	»	9 1/4
Պօլուսարան	»	8
Վլոսաան	»	8 1/2

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	Օխան	20—17
» չլուացուած	»	9—
Ռումէլի լուացուած	»	17—20
» չլուացուած	»	8 1/2—9 1/2
Վրաստան լուացուած	»	12 1/2—
» կէս		7 1/2
» չլուացուած	»	— —
Տաղրանա	»	10 —
Էսկի Շէհիր	»	9 —10

ՄԱԶԸ

Գարախասան	Օխան	11—
Անատոլու	»	10—
Ճերմակ	»	6—7

ՃԷՍԹԻ

Գայսէրի Ա. տեսակ	Օխան	20—20 1/2
» Բ. »	»	18 —
Էնկիւրիւ	» »	18—20
Թօգատ	» »	18 1/2—19
Աքշէհր	» »	17 —
Իզգարա	» »	16—17
Զորում		16—17

ԹԻՖԹԻՔ

Էնկիւրիւ	Օխան	50 —
Գաստամունի	»	48 —
Պէյպազար	»	51 —
Չէրքէզ	»	—
Վան	»	29 —

ԱՓԻՈՆ ՄՈՐԹ

Ադանա	6 1/2	կամը	մէջ 0. 1.	
Եօզկատ	7	»	»	»
Սիվաս	»	»	»	»
Երզրում	7 1/2	»	»	»
Գայսէրի	»	»	»	»

ՁԷԹ

Մուտանիա	Օխան	7 1/2—
Այվալը	»	6 1/2—7
Մուտէ	»	10 —
Միտիլի	«	7 —

Պղինձ թռչած երկրին մէջ		9 1/2	—10
Աֆիոն	»	260	—275
Քիթրէ	»	29	—30
Սուսամ	»		—
Կոսուլաա Անաա.	Քիլէ		—
»	Ռումէլի »		—
Մեծասիրա Մարաք. Բէշա	»	42	—44
Պոսուա		82	—86

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		դուրուշ
Խահվէ Ռիօյի. տեսակ 100 օխա.		1200—1250
« Բ. »	»	
Եէմէն	»	16—16 1/2
Շաքար փոշի Անգղ. Կոզ.		240—242
» » Գաղղ.	»	—
» գլուխ Գաղղ.		240—
Զայ Փօնկօ	Օխան	26 —
» Բէքօ ծաղիկ	»	45 —60
Անագ (դալայ)	կանդ.	1010—1020
Պղպեղ (պիպէր)	Օխա	10 1/2—
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկալա	»	100 —140
» » Մանիլա	»	— —70
Չինի տախտ. 100 օխա. Փր.		90 —
Երկաթ ձողաձեւ		70 — 72
» տախտակ		72 —
» բեւեռցու		80 —82
Քարաֆինա		112 —118
Բրինձ իտալիոյ 100 քիլ. Փր.		45
Կարագ եղ Ռուսիոյ	Փր.	13 —14
Խավեար		35 —40